

POSEBNOSTI SLOVENSKE LEKSIKE

(besede z začetnim g-)

Niti približno še ne moremo odgovoriti na vprašanje, kako in v čem se slovenska leksika razlikuje od splošnoslovenskega izraznega fonda. To bo mogoče šele takrat, ko bo končan etimološki slovar. Nekakšno približno sliko v zmanjšanem merilu pa bi vendarle dobili z analizo gradiva z določenim začetnim glasom, ki je v rokopisu že v celoti pripravljeno za tisk. Izbral sem začetni *g-*, ker je to bogata, vendar ne preobširna skupina besednih družin s sorazmerno ne preveč zapleteno problematiko. Romanskega, germanskega in drugega adstrata pod pojmom »posebnosti« ni potrebno upoštevati. Zgovorno je samo tisto leksično gradivo, za katerega lahko z metodami primerjalne leksikologije vsaj posredno dokažemo, da se je razvilo iz podedovanih osnov. Tudi besedotvorna sredstva, ki jih srečujemo v takšnih slovenskih tvorbah, pričajo neredko za izredno starost, in celo pomenski odténki, ki se na prvi pogled zdijo samo slovenski, so večkrat arhaizmi, ki se v drugih slovanskih jezikih niso ohranili.

Poudariti pa je treba, da je oznaka »samo slovenski« dokaj relativna. Tako npr. do nedavnega ni bilo na razpolago nobene slovenske paralele za slovenski glagol *garáti*, *garám* »trdo delati«, dial. tudi *gáratí* »težko hoditi, težko nositi« (Goriška Brda, Banjščica). Šele beloruska fraza *garuje, jak vol* »gara kot vol« v novejšem dialektičnem slovarju (Jankouški, Dial. sl. III 155) nam prepričljivo pokaže izvor. Belorusko *garaváčb* »trdo delati« je sicer po akanju iz *gorěvati*, prim. r. *gorevátb* »trpeti, žalovati«. Pomensko bliže slovenskemu *garáti* je češko *horlivý*, poljsko *gorliwy* »prizadeven, vnet«, sln. dial. *gorljiv* »prizadeven. vnet« (Haloze). Toda sln. *garati* je zaradi kvantitativnega prevoja **gōr-* gotovo zelo stara tvorba, prim. č. *háratí* »tekati, pojati se« (to Machek, EŠČ² 161 neopravičeno loči od *gorěti*) ali litavsko *garúoti* »hitro bežati«, *gorúoti* »spotiti se pri teku« (o tem Fraenkel, LEW 134). Srbohrvaško *izgáratí* »izgorevati« pomeni lahko tudi »razvneti se« (ARj. IV 168).

Tudi pri sln. dial. *gáriti* »razgaliti« (prekmursko), *gáriti se* »nedostojno se razgaliti« (vzh. štajersko) lahko pomensko izhajamo iz iste osnove. Mogoče je misliti na besedno križanje med »razvnemati se« in »razgaliti se«. Prav tako je nepotrebno, da bi za sln. *gáratí* »guliti dlako, drgniti, praskati«, *gáratí se* »drgniti se, praskati« iskali tuje poreklo. Štrekelj, ČZN VI 13 je mislil na romansko *cā-rere*, Berneker, SEV I 295 pa na nvn. *haaren*. To je lahko denominativna tvorba iz **garb* »ogorki, pepel«, po drugi strani pa v pomenu »praskati« lahko izhajamo iz iste pomenske osnove kakor v sln. *gárje* (f. pl.) »svrab«, dial. tudi *gárne* (Posočje). Pleteršnikovega opozorila (I 207) na latinsko *agria* »lišaj« ni noben etimolog doslej upošteval. Rezijanski sinonim *grúže* »garje« ima svoj glasoslovno in pomensko neoporečen ekvivalent v letskem *graúzt* »gristi, drgniti, praskati do krvi, razjedati«, čeprav poznajo slovanski jeziki iz te osnove samo dolgo *-u-*stopnjo v *grysti*, *gryzq*. Pritegniti pa bi bilo mogoče tudi let. *gràuzdēt* »peči,

žgati«, litavsko *griaūsti* »pražiti, žgati«, prim. rusko *gruzd* »Lactarius piperatus«, r. *grust* »skrb, žalost«, sln. *grust*, *grstíti se* »gabiti se«, sh. *gìstiti* »gabiti«. Če rekonstruiramo rez. *gruže* v **gruzd*je, se je razvilo iz enake pomenske osnove kakor sln. **gar*je, **gar*ne. Vse te tvorbe so nedvomno zelo stare in jih moramo datirati nazaj v čas, ko je bil prevoj v praslovanščini še besedotvorno produktiven. Pri tem nam dial. adjektiv *goričljiv* »garjav« (Kras), npr. *goričljiva ovca* prežene vsak dvom, da sln. *gar*je ne bi bilo izvedeno iz *gorėti*.

Iz ide. **g^hher-* »vroč, žgoč« je treba opozoriti tudi na sln. *gorâk biti komu* »nenaklonjen, sovražen«, kar je po kvalifikatorjih novega slovenskega slovarja ekspresivno, s stališča etimologa pa edini ohranjeni pozitiv k splošnoslovanskemu komparativu *gor*bi, *gor*biš »hujši«, v slovenščini rabljeno tudi z antonimičnim pomenom »lepši«, kakor *zal* »lep«. Mikavna je misel, da je tem slovenskim antonimičnim pomenskim prehodom botroval sln. adj. *grózen* »lep, postaven, gizdav«, ki se glasoslovno in pomensko ujema z lit. *gražùs*, *grâžnas* »lep, postaven, gizdav« in je morda samo slučajen homonim s slov. in sln. *groz*n k *groza*, lit. *gražóti* »ogrožati«. Na to možnost opozarja že Mühlenbach-Endzelin, LDW 651. Seveda pa je tudi mogoče, da so se slovenski antonimični pomeni razvili preko gradacijskih adverbov. Tega problema ni mogoče rešiti etimološko, ampak je treba preiskati vse pomenske prehode, ki jih najdemo v slovanskih gradacijskih adverbih; to preiskavo pa bi morali razširiti tudi na druge jezike.

K pomenu sln. *gorâk* »nenaklonjen, sovražen« prim. stč. *horliti sě*, stp. *gorlic się* »jeziti se«, kašubsko *gorzić się* »jeziti se«, lit. *garėtis* »ogorčiti, razjeziti se«. Iz sln. *gorâk biti komu* lahko rekonstruiramo praslovanski adjektiv **gor* »jezen, hud, nasajen«, ki se je splošnoslovansko ohranil samo v komparativu *gor*bi, *gor*biš »hujši«.

Posebno razvojno pot kaže slovenščina tudi v pomenski kategoriji »grenek«. Splošnoslovansko *gor*bk »grenek« je izpričano tudi v starejših slovenskih slovarjih, prvič pri Kastelcu. Novi slovar slovenskega jezika pozna samo še ekspresivno frazo *povedal ji je nekaj gorkih* »nekaj neprijetnega«.

Živo pa je še samo sln. *gorjûp*, *gorûp* »grenak«, rabljeno danes predvsem za psihično prizadetost. Sem spada tudi vzh. štaj. *ogôren* »grenak«. O današnjem knjižnem, samo slovenskem *grének*, *grenâk* pravi Miklošič, SEW 73, da je po tvorbi temno, Berneker, SEW I 351 ga z rezervo omenja pri *grěti*, *grějō*. Nihče pa ni postal pozoren na sln. dial. *grìv* »grenak, hud« (vzh. štaj., pkm.), kar je nastalo najbolj verjetno po kontrakciji iz **grějiv*, ali morda celo iz oslabiljene redukcijske stopnje **gr^bživ*. Torej je Bernekerjeva rezerviranost pri *grenek* vendarle neupravičena.

Manjkajo pa v slovenščini oblike iz redukcijske stopnje tipa csl. *gr*bn »kotel«, *gr*bnčb »lonec«; sln. *gínec* »lonec« je v slovarjih 19. stol. povzeto po drugih slovanskih jezikih. Iz **gor-no-* pa je sln. *granéti* »svetiti«, sh. *granuti*, *granem* »zasijati«, kajk. tudi *sunce je grijnulo* (Miklošič, VGr. I 321). Toda r. *goronít* pomeni »greniti«, enako bolgarsko *granja* »greniti«, *graniv* »grenek, žarek«; prim. tudi p. *grzanka*, ukr. *hranjak* »žerjavica«.

Nekaj drugega je sln. dial. *gfnec* »koš za listje« (Haloze), tudi *gárnjak* in *gárnik* »skelet, okostje«, tudi »psovka suhemu človeku« (belokranjsko). To je mogoče primerjati z *gárnik* »motovilo za navijanje preje« (dol.), tudi *gáre* (f. pl.), *gármote*, *gárnote* (vzh. štaj.). Pritegniti bi bilo mogoče tudi *gáre* »lesa«. Pri teh samo v slovenščini izpričanih besedah je mogoče misliti na ide. **ger-* »sukati, plesti«, prim. lit. *gūrbas* »koš, motovilo, vreteno, lesa, ograja, lit. *gargales*, *gargalas* »preja, nit« (avtor, Lingv. VIII 69). Novi slovar slovenskega jezika navaja po Mišku Kranjcu tudi pkm. *gára* »drevesna rogovila«. Žal je tvegan vsak poskus rekonstrukcije pri tako izoliranih, samo narečno izpričanih besedah. Splošnoslovansko je iz ide. **ger-* »sukati, plesti« samo *gr̥rb̥*, »grba, grb«, in nazalizirano *gr̥b̥* »grob«. Slovenščina pozna iz te osnove vrsto besed tipa *grámpav*, *grámpast*, *grámpa* »hrapav, neraven« tudi *grápav*, *grápast* »isto«. Toda zaradi sh. *grč* »krč«, mak. *grč*, blg. *grč̆* in csl. *s̥gr̥čiti se* »skrčiti se«, je težko uskladiti sln. *grča* »sovoj, hrga, gir, grlj, bula, kepa«, lokalno tudi »vime, vrč z ozkim grlom, vrsta gobe« zah. sh. *grča*, *grčo*, v starih sh. slovarjih *ghrriccjo* (Mikalja), *gárczo* (Stulič), mak. *grči*, blg. *grča se* »krčiti se«, č. dial. *hrča*, *hrč*, *grča*, *guča* »grča, bula«. Verjetno imamo tu opravka z besednim križanjem med ide. **ger-k-* in **gerq-* (Berneker, I 365, 369). Samo slovensko je *grlj* »grča, jelova trska« (Škrilje, Vipava), prim. norv. *kryl* »grba« < **gruli* (Pokorny, IEW 388), enako *hrga*, kar je morda disimilacija iz **gr̥ga*, prim. ir. *grug* »guba«.

Iz iste osnove **ger-* je verjetno tudi samo sln. *grizíca* »skobelnik, lesen primež« (dol.), tudi *grzíca* »lesena skoba, klinček, na katerega se navija preja« (dol.). Sorodno je verjetno let. *grizulis* »velnica« poleg *grizuļi* »vrtoglavica«; zadnji primer kaže na nazal, let. *grīzt*, *grīezt* »sukati, vrtati« ustreza lit. *gręžti* »sukati, vrtati«, agls. *crinkled* »zasukan, zavit« (o tem Pokorny, IEW 387; Fraenkel, LEW 167).

Ker je nvn. *Kropf* »golša« tudi iz te osnove (< **greu-b-*), je mogoče pritegniti tudi sln. *gržôn* »golša«, *golobji gržon* »Cucubalus baccifer«, sinonim *golžûn*, *golšûn*. Vendar je v tem primeru mogoče tudi besedno križanje s sinonimi *gólša*, *gúša*, *góža*, *golžûn*, *gonža* »struma, predželodčna votlina pri ptičih«.

Zaradi blg. *guša*, mak. *guša*, alb. *gušë*, ngr. *γουσα* iz rum. *guşa* (= lat. *geusiae*) je težko reči, kaj je sh. *guša*, kar je prav tako lahko romansko kakor slovansko **g̥lsia*. Sln. dial. *gúša*, *góža* ne moremo ločiti od *gólša*, *golžûn*, kot je to storil Štrekelj, JA XII 457 in za njim Mende, RLS 70, ki izhajata iz furl. *gose* »golša, žrelo«, it. *gozzo* »isto«.

Številni slovenski glagoli tipa *zagólhniti*, *zagólsniti* »zamašiti se, natlačiti se z jedjo«, dial. tudi *gózati*, *gózam* »brez teka jesti«, *gózniti*, *góznem* »poskusiti«, *gúzati* »žvečiti z brezzobimi dlesni«; prav tako tudi *gúzniti*, *gúznem* »suniti« in *gúzati*, *gúzniti* »crkniti«, ekspresivno iz tega tudi *gávzati*, *gávzniti* »utapljati se«, pravzaprav »loviti sapo«, govorijo za neko praslovansko **g̥l̥g-*, **g̥l̥ch-*. Sorodno se zdi samo slš. *glg* »požirek«, *glgat'* »mrmrati, mahedrati« (sln. tudi *gólsniti* »ziniti, oglasiti se«). Machek, EŠČ 116 misli o teh slovaških besedah, da so onomatopeje, toda pritegniti je treba tudi let. *gulgât* »rigati«, *gûlgâtiês* »daviti se«, *guldžit* »hlastno jesti, delati dolge požirke«. To baltsko besedno družino primerjajo po eni strani z nvn. *kolken* »rigati«, *Kolk* »vrtinec«, dan. *kolk* »žrelo, goltanec« (Zupitza, Germ. Gutt. 148; Bezenberger, BB XVIII 268), po drugi strani pa

z norv. *gulka* »nabasati, natrpati«, šved. dial. *gylka* »požirati, daviti se« (Mühlenbach-Endzelin, LDW I 677). Slovenski primeri bi govorili za to drugo domnevo. Ker pa je tudi lit. *gužė, gužys*, dial. *guņžis*, let. *guzā* »ptičja golša«, stprus. *gunsix* »bula« (o tem Fraenkel, LEW 179), bi moglo biti tudi sln. *goža* iz **gozia*. Na slovenskih tleh so se pomešali med seboj najrazličnejši vplivi in vsaka enostranska razlaga je preuranjena, če ne upoštevamo celotne besedne družine. Celo novi Skokov slovar (Etimološki rječnik hrvatskog ili srpskog jezika I, str. 637) razlaga sln. *golša* kot besedno križanje med romanskim *goša* in slovanskim *goltati*.

Samo slovensko je tudi *glūta* »bula, tvor, grča« iz ide. **gleŷ-t-* (Berneker, I 309). Enako je tvorjeno gr. *κλωτος* »rit, zadnjica«, angl. *cloud* »oblak«. Z zvenečim determinativom **gleŷ-d-* spada zraven tudi r. *gluda* »šara, čok«.

Zanimiv arhaizem je tudi samo slovensko *gnócati*, kar je pri Pletersniku tolmačeno »mit einer Arbeit nicht fortkommen können«, *gnócalo* (n.) »ein langsamer, saumseliger Mensch«, v novem slovenskem slovarju pa nekoliko ohlapno »obotavljati se, oklevati«. Ker imamo poleg splošnoslovanskega *gnesti, gnetō* sln. tudi *gnécati* »gnesti, sh. *gnécati* »gnesti, mečkati«, kar je gotovo stari -s- intenzivum **gnēt-s-a-ti* s pogostnim ekspresivnim -j- za -gn-, prim. tudi sln. *gnjecati* »langsam sich bewegen, ungeschickt etwas tun«, *gnjēc* (m.) »Kluntsch, kleiner, dicker Knabe, Zwerg«, *gnjécelj* »Knirps«, *gnjécast, gnjécav* »cmokast«, je tudi sln. dial. *gnjócati, gnjócniti* »stupfen, puffen, stossen«, isto kot *gnócati*. To je -s- intenzivum iz -o-jevske prevojnje stopnje **gnot-s-ti*, prim. stprus. *gnode* »nečke«.

Iz iste osnove kakor *gnesti* (ide. **gen-*) je tudi sln. *gnjáviti, gnjávčiti*, sh. *gnjáviti*, ukr. *gnjavýty*, č. dial. *gniavit', gniabit'* »tlačiti« (ide. **gneŷ-*). Toda samo sln. dial. je *žnjáviti, žnjávím* »tlačiti, mečkati pri delu« (vzh. štaj.). Malo je verjetno, da bi moglo priti do sekundarne palatalizacije v slovenščini, računati moramo že s praslovansko dubleto. Litavščina pozna poleg *gniáužti* »tlačiti«, *gniáuhti* »objemati«, *gniúžti* »sesesti se« tudi *žniáuhti* »tlačiti«, *žniáuğa* »krepelec, zanka« in letsko je poleg *gnaūžít, gnauzt* »tlačiti, mečkati« tudi *žnaūgt* »tlačiti«, *znauja* »zanka z lesenim klinom«. Starejši avtorji so poleg ide. **gneu-* suponirali tudi palatalno **g'neu-* (Bezzenger, Lit. Forsch. 203; Mühlenbach-Endzelin, LDW IV 748), toda drugi vidijo v oblikah na -ž- samo onomatopejo, ki nima nič skupnega z ide. **gen-* »gnesti« (Zubatý, Stud. I 2, 179; Fraenkel, LEW 1321) zaradi lit. sinonimov *gnýbti, kneibti, šnýbti, žnýbti*, let. *zniebt, žniebt, kniebt, šniebt*. Vendar je sln. dial. *žnjáviti* odločilnega pomena za baltsko etimologijo.

V zvezi s to osnovo naj omenim še sln. *knupa* »zaponka«, izpričano pri Pohlinu, Murku in Pletersniku. To je gotovo germanska izposojenka, ki pa jo je dosedanja strokovna literatura prezrla. Nemško *Knopf, srvn. Knüpfel* ali *Knauf* (< **gneubh-*) ne more priti v poštev, bliže je srspn. *knuppe*, norv. dial. *knupp* »Knospe«, sprejeto v slovenščino pred drugo nemško »Lautverschiebung«, pred srečanjem z Bavarci.

Težavno je sln. dial. *gir*, tudi *girin* »grča« (Rezija), adj. *gírjast, gírjav* »grčav«. Izhajati moramo iz psl. **gyr^b*, ide. **gū-r-*, prim. lit. *gurinti, gurúoti* »pripognjen hoditi, let. *guráties* »iztezati se«, gr. *γυρος* »okrogel izbočen«. Iz druge prevojnje stopnje je sln. dial. *gúra* »gumb iz smole«; s tem je mogoče primerjati sh. *gura*

»grba«, *guriti se* »skloniti, sesuti se« (o tem Berneker, SEW I 263). To je iz ide. **geu-* »kriviti«: lit. *gaūras* in let. *gauri* pomeni »kocine« (ide. **gour-*), toda lit. *gūrnas*, let. *gūrus* »bok, členek, vilice na kolovratu« je pomensko bliže našim besedam. Z drugim determinativom je tvorjeno lit. *gūzas*, *gūzikas* »grba, grča, bezgavka, gumb, zaponka« s čimer primerjajo p. *guzik*, br. *gúzik*, ukr. *gúzyk* »gumb« (ide. **gou-g-*). V slovenščini ustreza temu *gúza* »grba, mošnja, hamot«, *gúzati* »gubati«.

Medtem ko pri sln. dial. *gungelj* »grča, bula, členek« zaradi r. *gúglja*, p. *guga* »bula«, lit. *gaūgaras* »gorski vrh« poleg *gugà* »grba, izboklina, gumb« lahko z gotovostjo sklepamo na sekundarni slovenski parazitski nazal (ide. **geu-g-*), je to dokaj tvegano pri sln. dial. *gūmpa*, *gōmpa* »grča, bula, trda oteklina«, tudi »neumna ženska«, *gūmpec*, *gūmpež* »tepec, kalin, udarec«, *gūmpast* »top, grob, neotesan, neumen«, v. *gūmpati*, *gōmpati* »tolči s stisnjeno pestjo«. Tudi tu je *-m-* verjetno parazitski. Na ide. **gupa-* kaže npr. norv. *kuven* »zaokrožen, izbočen«, *kuva*, *kyva* »otopiti, zaokrožiti«. Ker razlagajo sln. *gūmb*, *gōmb* »Knopf«, sh. *gūmb*, *gomba* kot izposojenko iz ngr. *γομπος* »grča, gumb« in deloma iz madž. *gomb* »gumb« (Berneker, I 362), ostane odprto vprašanje npr. sln. *gōmblek* »brezov cvet« (pkm.) ali mak. *gombel* »Urtica dioica«. Suponirati bi bilo mogoče tudi podedovane osnove iz ide. **geu-* »kriviti« z labialnimi determinativi in z ekspresivno nazalizacijo.

Iz istega korena je verjetno tudi sln. dial. *gūlj* »stegno« (Drežnica), pl. *gūlji* »boki« iz **geu-d-lo* ali **geu-lo*. Sumljivo je tudi v. *gūgljati* »prežati, šeškati«, *gūgla* »preža«, na *gūglo hoditi* (bkr.), vendar so te besede brez bližnjih pomen-skih povezav dvomljive.

Skoraj nerešljivo pa se zdi sln. dial. *gor* (m.) »kup gnoja« (dol.) poleg *gorjáča*, *garjáča*, *grjáča*, *gárjavica*, *gárjavka*, *grjavíca*, *grjávka* »grčava palica«. Stcksl. *gvor^ᵇ* »aquae bulla«, *gvorat^ᵇ* »grčav«, r. csl. *gvor^ᵇ* »mehurček na vodi, bula, tvor« so Miklošič, LP 127, Berneker, SEW I 339, Trautmann, BSW 81 povezovali z *govor^ᵇ*, toda zaradi str. *gvoratyj gvoz^ᵇ* »grčav gozd« je Potebnja, RFV 3, 164 mislil na ide. **geu-* (**gəuo-r-?*). Vasmer, REW I 263 pušča vprašanje odprto. Tudi sln. gorsko ime in tpn. *Goropeke* bi govorilo za neko **gvor-* »grča«, vendar je sln. *gorjáča* lahko naslonjeno tudi na *gorēti* in zanesljiva rekonstrukcija ni mogoča.

Dokaj pogostne so osnove, ki so v slovenščini zastopane z večjim semantičnim razponom kakor v drugih slovanskih jezikih. Poleg splošnoslovanskega *grmáda*, *gromáda*, *gramáda*, lit. *grámatas* »kup« in sln. *grm*, sh. *grm*, csl. *gr^ᵇm^ᵇ*, str. *gr^ᵇm^ᵇ*, *grem^ᵇ*, *grom^ᵇ*, lit. *grūmūta* »grm« pozna sln. tudi *grmúča*, *grmúlja*, »kos, kepa, kar se zgrabi z obema rokama«, prim. lat. *gremium*, ali *grmúšel* »sveženj, šop«, lit. *grūmutas* »šop, grozd, kobulja«. Po vsej verjetnosti spada zraven tudi *grámoz*, *grámos* »šoder«, prim. lit. *grūmulas* »konglomerat«. Zanimivo je sln. *gromozan-ski* »izredno velik«, lit. *gramozdas* »izredno velika stvar«, r. *gromádnyj*. Sem spada tudi koroško *grmoléti* »mrgoleti«, prim. lit. *garméti* »mrgoleti«, ziljsko *grmovlja* »mravlja«, lit. *grumodas* »roj muh, mušic«, sln. *grmólja* »kepa, gruda«, prim. lit. *grūmstas* »kepa, gruda«, sln. *gromáča* »kup kamenja, zid brez malte, razvaline«, prim. lit. *grūmsals*, *grūmstalas*, *grumšli* »odpadki, ostanki, drobir«.

Iz osnove **ghnei-* je splošnoslovansko samo *gniti* in *gnoj*. Dvomljivo je *gnída* »jajčece uši«, kar nekateri raziskovalci izvajajo iz **ghneidhā*, toda zaradi lit. *glinda*, nvn. *Niss* in *Knitte*, lat. *lens*, gr. *κορίς*, pl. *κορίδες*, ir. *sned*, arm. *anic* »gnida, uš« ni izključeno, da je ta beseda paleoevropskega porekla. Toda samo sln. *ugnída*, *ugnjúda* »gnojen čir«, *zagnida*, *zagnjida* »črv, zanohtnica« je gotovo ide. **ghneidhā*, prim. let. *gnīde* »hrapava, luskava, umazana koža« (o tem Persson, Btr. 95, 811, 882). Iz iste osnove je tudi sln. dial. *gnída* »košček, mrvica, grižljaj«, npr. *gnida kruha*, do *gnide* »nasploh, do zadnjega« (gor., Goriška Brda). Sh. je samo v Dubrovniku izpričano *gnídica* v pomenu »vrlo malo« (ARj. III 225). Pomensko je najbližje temu norv. dial. *gnitta* »majhen, iztrgan košček«, vzh. friz *gnid*, *gnit* »malenkost, šara«, medtem ko je stvn. *gnitan* »razdrobiti«, nvn. *Gneitz* »mušica«, n. dial *gneist*, *gneis*, *gnist* »luske, hraste na koži« (avtor, Eseji 115).

Samo slovensko je tudi dial. *glun* »glen, blato« (Staro Sedlo), verjetno prvotno **glum*², prim. let. *glaums*, *glums* »blaten«, lit. *glaũmas*, *gliaũmas* »sluzast, blaten«, toda r. *glúakij* »gladek, spolzek«. Zanimivo je tudi sln. dial. *glemav*, *glajmav* »krmežljav«, prim. lit. *glēmes*, *gléimes* »sluz«, gr. *γλημωδης* »krmežljav«. Sorodno je samo č. *hlemyžď* »polž, želva«, prim. let. *gliēmēzis* »polž«.

Resno je zaradi lit. *glēbis* »kepa, gruda« mogoče dvomiti, da bi bilo sln. *glēba* »gruda, kepa prsti«, p. *gleba* »gruda, kepa« izposojeno iz lat. *glēba* »gruda, kepa« (tako Miklošič, Fw. 89; Berneker, I 301; Sławski, I 282). Pri tem so pustili vnemar sln. dial. *glob*, *globka* »kroglja« (pkm.), kar naj bi bilo po Pleteršniku iz lat. *globus*. Osnova je ide. **gel-* »stiskati v kepo«, kar je izpričano tudi v sln. *glábiti* »grabiti, polastiti se« in p. *glabać*, *glabnac* »zgrabiti, polastiti se«, lit. *glėbti*, *glóbtii* »objeti, zajeti«. Splošnoslovansko je iz te osnove samo *zglóbiti* »spojiti, skleniti«, toda zaradi sbh. iterativa *zgláviti*, *zglávim* spada sem tudi sln. dial. *gláva predíva* »dve povesmí vkup (Kras) in *pogláven* »pohlepen, grabežljiv« (Posočje). Nejasno pa ostane sln. dial. *oglaviti predívo* »omikati« (pkm., vzh. štaj.). Toda sln. *gláb* »zatic, čep« (Ribnica) se pomensko ujema s č. *hlobiti* »zagozditi«, r. *globà* »tram, žrd« iz iste osnove.

S tem še ni izkoriščeno vse gradivo, ki prihaja pri geslih na *g-* v poštev za komparativne rekonstrukcije. Izognil sem se vsega, kar je že v starejši literaturi zadovoljivo osvetljeno, prav tako pa tudi osamljenih besed s tveganimi paralelami. Posebej pa bi bilo treba govoriti o primerih, ki povezujejo slovenščino z določnim območjem slovanskega prostora. Preveč jih je, da bi jih mogli izčrpati v kratki razpravi. Že iz dosedaj povedanega je jasno razvidno, da v nobenem slovanskem jeziku ni mogoče ugotoviti tako visokega odstotka arhaičnih leksičnih posebnosti kako v slovenščini. To je slutil že Miklošič, le da si je slovensko etnogenezo napačno razlagal. Slovenščina je mešanica različnih praslovanskih migracijskih tokov in vsaj za enega med njimi se da sklepati, da se je že pred začetkom preseljevanja narodov odtrgal iz praslovanske skupnosti in se šele kasneje spet pomešal z mlajšimi plastmi. Ne vemo, kdaj in kje se je to dogajalo, zavedamo se samo, da je naloga modernega jezikoslovca izluščiti iz slovenske leksike te zanimive ostanke.